

Inspektion den 16 – 17 april 2013 av Individ- och familjenämnden i Landskrona kommun

Närvarande från Riksdagens ombudsmän: Justitieombudsmannen Lilian Wiklund, byråchefen Carl-Gustaf Tryblom samt kammarrättsassessorerna Eva Norling och Anna Edholm, protokollförare.

Bakgrund

Den 8 – 11 maj 2012 genomförde JO en inspektion av Individ- och familjenämnden i Landskrona kommun (JO:s dnr 2605-2012). Vid inspektionen uppmärksammades bl.a. att nämnden i flera fall hade brustit i sin skyldighet att enligt 6 kap. 8 § socialtjänstlagen (2001:453) och 13 § andra och tredje styckena lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, överväga eller ompröva vården av barn och ungdomar. JO beslutade att inom ramen för ett särskilt ärende inhämta yttrande från nämnden om vilka åtgärder som nämnden hade vidtagit och eventuellt ytterligare skulle vidta med anledning av JO:s uttalanden i den delen (JO:s dnr 3642-2012).

I ett yttrande anförde nämnden i huvudsak följande.

Vid JO-inspektion av individ- och familjenämnden i maj 2012 uppmärksammades att nämnden i flera fall hade brustit i sin skyldighet att överväga/ompröva vård av barn och ungdomar. Nämnden har fått i uppdrag att yttra sig beträffande vilka åtgärder som nämnden har vidtagit och eventuellt ytterligare kommer att vidta med anledning av JO:s uttalande i denna del.

Under en längre tid har utredningsverksamheten inom barn och ungdom samt familjehemsverksamheten varit drabbad av hög personalomsättning samt haft svårigheter att rekrytera personal. Detta har i sin tur lett till att det även har varit byte av handläggare i ärendena. Det bevakningssystem som har använts har varit kopplat till handläggarna och inte till klienterna vilket då har gjort det svårt att följa ärendet samt att inkomma med beslut om att överväga/ompröva vården.

Ett nytt bevakningssystem är inköpt som är direkt kopplat till klienten och det skall därmed inte påverka ev. handläggabyte. Bevakningssystemet skall fungera fullt ut innan årets slut.

Sektionerna för utredning barn och utredning ungdom har förstärkts avseende bemanningen. Detta arbete påbörjades redan i våras men som inte har kunnat utvärderas fullt ut då ny personal måste introduceras och komma in i sitt arbete

innan resultat kan ses. Vidare är en förstärkning av arbetsledningen genomförd för att möjliggöra vägledning och handledning av utredarna i komplicerade ärenden.

Nya förtydligade rutiner är implementerade för att närmaste chef skall få en bättre överblick av ärendemängd och var i ärendena utredarna befinner sig.

Verksamhetsområdet har också förstärkts med assistenttjänst kopplat till utredarna för att vara behjälplig med att gå igenom de fysiska akterna regelbundet för att underlätta i strukturen för utredaren.

En övergripande utbildning i dokumentation för samtlig personal inom berörd förvaltning är inplanerad med start november 2012.

I ett beslut den 17 oktober 2012 anförde JO att nämnden efter inspektionen hade inlett ett arbete som syftade till att avhjälpa de brister som uppmärksammades under inspektionen. JO fann inte skäl att ha några synpunkter på de åtgärder som nämnden redogjort för men förutskickade att det vid ett senare tillfälle skulle ske en uppföljande granskning av om det eftersträvade resultatet uppnåtts.

Den uppföljande granskningen

Den uppföljning som nu har genomförts har omfattat en granskning av alla personakter beträffande barn och ungdomar som för närvarande vårdas med stöd av 3 § LVU samt ett urval av akter som rör barn som vårdas med stöd av 2 § LVU och barn som är placerade utanför det egna hemmet på frivillig grund med stöd av bestämmelserna i socialtjänstlagen. Sammanlagt har drygt 35 personakter granskats. Genomgången har varit inriktad på om nämnden numera fullgör sina åligganden att överväga eller ompröva vården och om dokumentationen har förbättrats.

Efter granskningen av akter träffade JO ordföranden i individ- och familjenämnden Jan Allan Beer, förvaltningschefen Annette Lindberg Mohlin, verksamhetscheferna Pia Söderstjerna och Carina Jording samt sektionschefen Petter Hector.

JO redogjorde för de iakttagelser som gjorts vid granskningen och dessa diskuterades.

När det gällde nämndens arbete med att komma till rätta med de handläggningsbrister som uppmärksammades vid den förra inspektionen upplystes bl.a. följande från förvaltningens sida. En tillfällig omorganisation har genomförts för att möjliggöra för en av verksamhetscheferna att kunna fokusera på ärenden som rör barn och ungdomar. Dessutom har ett datastöd i form av ett kvalitetsdokument tagits fram som ska fungera som en handbok vid handläggning av ärenden inom verksamhetsområdena. I handboken redogörs för de regler och riktlinjer som gäller på området. Tanken är att handläggarna ska kunna söka och finna svar på sina frågor i den. Arbetet med att implementera dokumentet i verksamheten pågår. – I syfte att få rätsida på den bristfälliga dokumentationen inom förvaltningen genomfördes en utbildning för all personal i november 2012. Utbildningen anpassades utifrån olika personalkategorier och vissa har även erbjudits vidareutbildning på området. Dessutom har en ny assistenttjänst inrättats med uppgift att regelbundet gå igenom pappersakterna i ärendena och se till att dessa hålls ordnade. Tjänsten innefattar även ett ansvar för pärnarna med handlingar som

inte föranlett något ärende eller tillförts någon personakt. – För att åtgärda problemet med alltför långa utredningstider pågår ett arbete med att synliggöra ärendehanteringsprocessen för handläggarna och därmed tydliggöra eventuella flaskhalsar för att på så sätt effektivisera handläggningen. Huvudregeln i socialtjänstlagen att en utredning ska bedrivas skyndsamt och vara avslutad inom fyra månader betonas dessutom särskilt idag. – När det gäller de brister JO påtalade avseende övervägande och omprövning av vården så sattes åtgärder in direkt efter inspektionen i maj 2012. Ett nytt bevakningssystem har införts som är knutet till klienten. Detta innebär bl.a. att handläggbyten ska kunna ske utan att eventuella tidsfrister riskerar att bli förbisedda. För att politikerna ska kunna ta det ansvar som åligger dem har nya kontrollfunktioner införts och ett utbildningspaket är planerat. – En ny rutin har införts när det gäller beslut om omedelbart omhändertagande som innebär att själva beslutsmotiveringen nu är betydligt mer kortfattad. Även när det gäller omplaceringsbesluten pågår försök att hitta en ny rutin som innebär att dessa som huvudregel ska fattas av individ- och familjenämndens socialutskott.

Uttalanden med anledning av mina iakttagelser

Inledningsvis kan jag konstatera att nämnden har lagt ned ett mycket omfattande arbete för att komma till rätta med de brister som jag pekade på vid min inspektion våren 2012. Det är med stor tillfredsställelse jag noterar att arbetet redan medfört påtagligt positiva resultat.

Vid granskningen har jag uppmärksammat att ordningen i akterna är mycket god. Det finns en klar systematik som gör att det har varit möjligt att förhållandevis enkelt kunna följa handläggningen av ärendena. Det arbete som har genomförts på detta område bör underlätta betydligt för enskilda att ta del av sina akter. Eventuella handläggbyten bör dessutom kunna ske utan större omgång och uppföljningen av ärendena förenklas avsevärt.

När det gäller huvudfrågan för min uppföljning, nämndens skyldighet att överväga eller ompröva vården av barn och ungdomar, så har arbetet lett till att nämnden tycks ha kommit till rätta med de tidigare problemen och nämnden fullgör numera sina skyldigheter när det gäller att följa vården av barn och ungdomar på ett klart tillfredsställande sätt.

Även om uppföljningen varit särskilt inriktad på vissa frågor har granskningen visat på märkbara förbättringar även på andra punkter. Det är glädjande att det arbete som nämnden och ledningen för förvaltningen har lagt ned redan har lett till dessa goda resultat.

För den som arbetar inom socialtjänsten kan de formella reglerna ibland uppfattas som ett hinder i det praktiska arbetet. Det är dock viktigt att erinra om att socialtjänstens verksamhet innefattar betydande inslag av myndighetsutövning. För en rättssäker handläggning av ärendena är det nödvändigt att följa de regler som finns och på så sätt bidra till en god kvalitet i arbetet. Genom att skapa bra rutiner för handläggningen av ärendena inom förvaltningen finns det gynnsamma

förutsättningar för nämnden att nå goda resultat även när det gäller det sociala arbetet.

Det är nu en angelägen uppgift för förvaltningen att se till att de vidtagna förändringarna får genomslag i hela organisationen. Förvaltningen förefaller ta den uppgiften på stort allvar. Jag utgår därför från att förändringsarbetet blir framgångsrikt även i den delen.

Ärendet avslutas.

Justeras den 26 april 2013

Lilian Wiklund